

UDC 792.06(477:4-672ЄС) «2014/2023»

**THEATRICAL ART OF UKRAINE IN CULTURAL DIALOGUE WITH
EUROPEAN UNION COUNTRIES 2014–2023**

Sendetskyi Andriy – PhD student,
National Academy of Culture and Arts Management, Kyiv

This study aims to analyse the characteristics of Ukrainian theatrical art in its cultural dialogue with the European Union to strengthen international mutual understanding.

The research methodology applies general scientific and cultural methods: analysis and synthesis, historical and logical approaches, abstraction and specification, and generalization. The study employs cultural tools – the method of sociocultural observation, the sociocultural historical-genetic method, and the method of cultural field reconstruction. Principles of historicism, universal connection, unity of practice and theory, and active, creative reflection were applied alongside historical, systematic, axiological, and informational approaches.

Results. The theatrical art of Ukraine in cultural dialogue with the European Union countries is an understudied phenomenon. The migration of Ukrainian artists due to the military aggression of Russia has been traced. The cultural dialogue of Ukrainian theater with the European Union hubs is distinctly evident in the staging of memory culture. It is rooted in the tradition of the ethnos, the civic stance regarding the political and legal order of the country, worldview and experience of the individual, among other possible practices. Theatrical practices are manifested in performative readings, play productions, participation in foreign author plays, numerous international festivals, and artist residencies.

The scientific novelty lies in revealing the specific forms of contemporary theatrical practices under conditions of forced migration due to the russian-Ukraine war.

The practical significance of the research is associated with the possibility of using its results in lecture courses on cultural studies, administration, and cultural policy work.

Key words: cultural dialogue, cultural diplomacy, polylogue, theater, theatrical art, European Union, international cooperation, russian-Ukrainian war.

Надійшла до редакції 27.10.2023 р.

УДК 069 (474.2)

**ЗБЕРЕЖЕННЯ, ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ТА ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ МУЗЕЙМИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ
(НА ПРИКЛАДІ ЕСТОНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МУЗЕЮ)**

Чибирак Світлана Вікторівна – кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри музеєзнавства, пам'яткознавства
та інформаційно-аналітичної діяльності,
Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк,
<https://orcid.org/0000-0002-5580-7210>
DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.v47i.732>
chibirak.svitlana@vnu.edu.ua

Мірошниченко-Гусак Людмила Андріївна – кандидат історичних наук,
заступниця директорки з наукової роботи,
Волинський краєзнавчий музей, м. Луцьк
<https://orcid.org/0000-0002-3515-6481>
lyudmilamh@ukr.net

Виявлено новітні підходи до діяльності музейного закладу (на прикладі Естонського національного музею) в контексті збереження, потрактування та актуалізації культурної спадщини; охарактеризовано процес цифровізації музейного фонду, а саме: розглянуто естонську електронну систему обліку музейних предметів; звернено увагу на формування музею як соціально відповідальної установи; з'ясовано форми популяризації фондів Естонського національного музею через різноманітні напрями залучення відвідувачів (зокрема й навчання, воркшопи) та подачу матеріалу в експозиційному просторі, наукових публікаціях, сайті та соціальних мережах. Зазначено, що актуалізація культурної спадщини відбувається через рекламу та сувенірну продукцію.

Ключові слова: Естонський національний музей, музейна колекція, відвідувач, експозиція, збереження, інтерпретація та популяризація культурної спадщини.

Постановка проблеми. Для успішної діяльності музеїв, цікавого представлення їх колекцій та передачі культурної спадщини нащадкам важливою є взаємодія між різними напрямками роботи цих закладів. Сьогодні музей виконує не лише функцію збереження, а й має важливе соціокультурне та освітнє значення. Він стає тим середовищем, здатним збагачувати знання відвідувача, опосередковано впливати на якість життя, виражати регіональні відмінності та національну ідентичність тощо.

Українські музеї постали перед багатьма важливими викликами сьогодення та перебувають на шляху переосмислення своїх стратегій. Державна політика та суспільство потребують реформування музейної галузі, перегляду ціннісних орієнтирів діяльності музейних закладів та вироблення системних підходів для ефективного використання наявних ресурсів. Тому для музейних установ також є важливим аналіз власного досвіду у поєднанні з кращими практиками світових музеїв.

Останні дослідження та публікації. Питання європейського музейного досвіду та його інтеграції в культурну сферу України розглядалися у низці публікацій вітчизняних дослідників, зокрема О. Комової [4], К. Смаглій [9], Л. Чупрій, Н. Бабенко [10], А. Ковальчук [3]. На розвиток сучасних інформаційних технологій, зокрема оцифрування культурної спадщини, звернули увагу Н. Сенченко [8], Л. Приходько [7], К. Конса [14]. Ключові загрози та проблеми сфери культурної спадщини, зокрема і в контексті подолання пострадянського (постколоніального) синдрому у формуванні національної культурної ідентичності проаналізували Л. Норріс, В. Ланкеліне [6].

Метою статті є виявити практичну діяльність Естонського національного музею (м. Тарту) у трьох ключових напрямках – збереженні, інтерпретації та популяризації культурної спадщини, яка може стати орієнтиром для зміни концептуальних підходів розвитку вітчизняних музеїв.

Виклад основного матеріалу. Естонський національний музей заснований на основі приватних колекцій у 1909 р. і подальшому продовжив систематичний збір, дослідження й збереження етнографічних матеріалів.

Певний час він перебував під юрисдикцією Естонської академії наук, що сприяло його інституалізації, перетворення на науковий центр. Але через відсутність експозиційних зал для демонстрування колекцій музею фактично стали асоціювати з архівом чи сховищем. Щоб відійти від такою думки як керівництвом, так і музейними працівниками докладалися зусилля для зміни ролі музею, зокрема підготовлені заявки на фінансування Європейського союзу через грантові програми. Проте, зацікавлення у створенні сучасного музею, який би відповідав вимогам часу та представляв національну культуру виявили уряд Естонії та Міністерство культури країни. Саме вони й виступили ініціаторами побудови нового приміщення з метою створення сучасного та функціонального простору для експозицій й зберігання національної спадщини. Ідея втілена на кошти платників податків – громадян Естонії, і сьогодні усі в державі пишаються цим фактом.

Проект нового приміщення Естонського національного музею розроблений архітекторами зі студії DGT Architects (Даніель Лібескінд, Яак Таамберг та Ян Цільов), обраними через конкурсний відбір. Він отримав назву «Поле пам'яті» через концепт, у нього закладений. Ключова ідея полягала у використанні колишнього радянського полігону як елементу, інтегрованого як в архітектурну форму музейного приміщення, так і концепцію експозиційних зал. В основу концепції нового музею покладена думка збереження історичної пам'яті та інтерпретація її згідно новітніх історичних підходів. Так, за задумом, лінія часу мала йти від сучасності до минулого, сприяти переосмисленню історії без відкидання будь-яких її часових проміжків.

У 2016 р. музей відчинив двері для відвідувачів у новому приміщенні після кількох років роботи над ним й став утіленням нових підходів у музейному будівництві, переосмисленні експозиції та роботі з відвідувачами. Проте уся його діяльність пов'язана із залученням музейної збірки, її збереженням і доступністю, адже сьогодні вона нараховує понад пів мільйона музейних предметів, пов'язаних із культурою естонців, національних меншин і фіно-угорських народів.

Проектування музейної будівлі проходило з використанням спеціальних рекомендацій для облаштування музейних фондосховищ, тому колекції зберігаються та експонуються згідно з діючими стандартами та вимогами до умов зберігання музейних предметів. Використовується у музеї контроль температури, вологості та освітлення. Так, у приміщення з пониженою контрольованою температурою (13⁰С) розташовуються стелажі з конвертами й коробками з безкислотного матеріалу, в які упаковані негативи, пластини та інші відео й фото матеріали, що дозволяє уникнути хімічної реакції та руйнуванню предметів, носії інформації.

Безпосередньо музейною збіркою опікуються співробітники відділу збереження, консервації, структурним підрозділом якого є відділ обслуговування колекцій. Започаткований він у 1965 р. як реставраційна лабораторія. У музеї працюють реставратори різних груп: текстиль, дерево, метал, папір, шкіра та пластик (що є рідкістю). До основних завдань працівників відділу належить збереження, а за необхідності консервація предметів, контроль стану навколишнього середовища у фондосховищах і виставкових залах, а також стану експонатів музейних колекцій. Відділ займається підготовкою експонатів до виставок, забезпечує їх транспортування та експонування згідно вимог. Його працівники надають методичну допомогу, проводять навчання і стажування для фахівців інших музеїв та студентів відповідних спеціальностей. Проводяться регулярні перевірки для оцінки

потенційного впливу агентів біологічного ризику, обробляються пошкодження та очищаються сховища. Умови навколишнього середовища також ретельно відстежуються, а упакування готується з відповідних матеріалів для тривалого зберігання.

Для зберігання 2.370 зразків тканин музейні співробітники використовують вакуумне пакування у поліетиленові пакети. Колекції килимів, рушників також пакуються, обгорнутими у безкислотний папір, поліетиленові рукави, що герметично зав'язуються ззовні. Про умови зберігання та роботу з різними колекціями працівники відділу консервації інформують у відеоблозі музею.

Під постійним наглядом реставраторів демонструється у постійній виставці важлива реліквія – естонський національний прапор, найперший синьо-чорно-білий стяг країни 1884 р., що був прапором Товариства студентів Естонії. Для його збереження використовуються спеціальна скляна вітрина горизонтального типу з відповідним температурно-вологісним режимом. Розташована вітрина у невеликій ніші, облаштованій спеціальним режимом освітлення, що спрацьовує від руху, коли відвідувач заходить до зали.

Подібні умови створені для демонстрації однієї зі значущих археологічних знахідок – поховання естонської дівчини, що сягає 800-річної давнини. При екскурсії куратор попереджає про специфічний експонат – скелет людини, щоб відвідувачі самі могли визначитись чи бажають вони познайомитись із такою пам'яткою. Варто зауважити, що поховання було вилучено археологами цілісним пластом та розчищено лише його поверхню. Саме так пам'ятка подається в експозиції. Куратори зауважують, що об'єкт був законсервований, прийнято рішення про форму демонстрування об'єкту – лише видимої частини поховання. Це сприятиме формуванню у відвідувача уявлення про поховальний обряд та специфіку археологічних досліджень, але не дасть повних знань про можливі предмети, що могли залишитись у глибині археологічного шару.

Важливою складовою як збереження, так і доступності музейних колекцій є впровадження цифрового обліку та демонстрація пам'яток на онлайн-платформах, відкритих реєстрах, на сайті та соціальних мережах.

Із 1997 р. Естонський національний музей розпочав роботу з Інформаційною системою культурних цінностей KVIS. Розробка KVIS базувалася на моделі даних CIDOC (Міжнародний комітет з документації) Міжнародної ради музеїв і на SWETERM, шведському стандарті формування атрибуції [14; 152]. На першому етапі у цифровий формат переведені інвентарні книги для оптимізації робочого процесу. На другому етапі музей долучився у 2002 р. до системи, куди вносилися цифрові фотографії, негативи, плівки, слайди. Тоді ж розпочалося планомірне оцифрування інших предметів. У 2008–2010 р. запроваджено музейну інформаційну систему MuIS – веб-портал музеїв Естонії [11], що діє й нині та охоплює понад 4 млн. предметів. Вона є загальнодоступною та дозволяє здійснювати пошук музейних предметів як за назвою, так і місцем зберігання.

Частина інформації з MuIS інтегрована в Europeana. Тому оцифровані предмети цього музею представлені на цьому вебсайті [13]. У закладі 2022 р. проходила щорічна Конференція EMYA та церемонія нагородження «Європейського музею року». Ще раніше (2018 р.) цю нагороду, а саме – Премію К. Хадсона, отримав безпосередньо музей. Зазначимо, що ця премія – музейна нагорода за найбільш незвичайне та сміливе досягнення, що кидає виклик загальному уявленню про роль музеїв у суспільстві [15].

Естонський національний музей неодноразово зосереджував свою увагу на концептуальній зміні експозиції та перегляді соціального призначення діяльності закладу. Діюча експозиція є людиноцентричною і спрямована на людей, про людей та їхній досвід, що допомагає розкривати історію.

Відповідають за концепт експозиції чи виставки куратори. Втілюючи музейні проекти «Ехо Уралу» та «Зустрічі», вони спиралися на сучасний музеологічний підхід та результати наукових досліджень. Куратори приділили особливу увагу застосуванню біографічного та музеологічного методів мультимедіальності (багатоголосся). Так, експозиція «Зустрічі» спрямована на контакт сучасного відвідувача зі своїм минулим, включає хронологію, що ведеться на шкалі часу від сьогодні до кінця Льодовикового періоду [1]. Спершу він бачить події сьогодення не лише через предмети, а й «усну історію», подану у відеозаписах, де можна почути інтерв'ю людей різного віку та статусу, відчуті їх проблеми та емоції і порівняти їх зі своїми.

Екскурсійний маршрут експозицією «Зустрічі» передбачає поступове заглиблення в історію, розвиває асоціативне мислення, викликає дискусії та бажання знайти відповіді на проблемні питання. Наприклад, для інтерпретації радянського періоду використано різні форми подачі через побут, новини, тогочасні вироби, ставлення до субкультури, театр (афіші та відео сюжети), спогади людей про цей період їхнього життя, а відвідувач сам має сформуванню власне ставлення до радянського часу – хтось ностальгує, інші ж засуджують, частина сприймає як історичний факт. Цікавим варіантом змусити людину

здуматись, є опитування про те, що таке свобода, при цьому висвітлюються думки як свідомих громадян, політиків, так і малих дітей, для яких свобода – це коли мама відпускає гуляти. Через наївність дитячих думок відвідувач розуміє, що свобода – це глибше поняття, складне, багатомірне. Щоб донести до відвідувача розуміння відсутності свободи в радянський період, в експозиції створено ефект «пастки». А саме, коли відвідувач ступає на невеликий майданчик, автоматично вмикаються прожектори, що «стежать» за його рухом. Під таким постійним наглядом та напругою перебували громадяни СРСР, котрі не мали свободи. У такий спосіб через власні враження людина й інтерпретує історію.

Експозиція «Ехо Уралу» знайомить із фінно-угорськими народами, їхньою мовою, територією розселення. Світ фінно-угорської жінки та чоловіка показано через домашню діяльність, побут та світогляд [1]. Зауважимо, що куратори використали образний підхід, створивши «річку життя» як своєрідний вхід у традиційну культуру. Адже річка становила важливу частину життєдіяльності традиційної культури цих народів, впливала на формування світогляду, з'єднувала минуле з майбутнім. Ефект «занурення» відвідувача в традиційну культуру відбувається через висвітлення певних груп народів у різні пори року та через ключові етапи життя людини (народження, весілля, смерть). Емпатійне середовище формується і через відповідний аудіовізуальний супровід та світлові засоби: голограма зі звуком «голосіння» жінки за чоловіком, полярне сяйво, «звуки» села, весільні пісні, мультфільми з традиційними міфологічними сюжетами, підсвіченою системою образів та знаків тощо.

Подібні підходи використовуються і для підготовки та реалізації різно тематичних виставок, що спираються на людський досвід та емоційне сприйняття. Водночас і експозиції, і виставки, є втіленням концепту екологічного музею, оскільки музейні установи мають бути соціально відповідальними. Такий підхід застосовується ще на етапі планування музейного продукту. Так, в експозиції «Зустрічі» манекени створенні з вторинної сировини, для експозиційних меблів використані природні та екологічні матеріали багаторазового використання. Естонський національний музей за таку політику в травні 2023 р. отримав сертифікат «Зеленого музею» від Естонської асоціації управління навколишнім середовищем [12].

Однією з форм популяризації музею та проблем традиційної культури і сучасної культурної антропології є дописи на сайті та соціальні мережі, ведення блогів, електронну розсилку, створення різноманітних івентів на основі музейної колекції чи музейного середовища, запуск флешмобів і опитувань тощо. Так, для комунікації з відвідувачами, розуміння їхніх потреб та сприйняття певних подій чи явищ, створена платформа, на якій можна розмістити власні рефлексії у формі відеозапису. Актуалізація культурної спадщини відбувається через різні форми залежно від вікових категорій. Особлива увага звертається на дитячу аудиторію і формування в неї національної ідентичності та розуміння традиційної культури. Робота з дітьми може бути як подія (воркшоп), так і система занять (табір).

Поширення знань, нових концепцій та підходів до потрактування музейної збірки, аспектів народної культури відбувається і під час круглих столів, конференцій, виступів перед студентською та учнівською аудиторією, а також через друковану наукову та науково-популярну продукцію, публікації у профільних журналах.

Одним із напрямів роботи музею є навчання, тренінги та обмін досвідом, зокрема, й через реалізацію різноманітних грантових програм. Так, улітку 2023 р. музей приймав трьох представників Волинського краєзнавчого музею – Матвійук К., Мірошниченко-Гусак Л., Чибирак С. у рамках проекту «Culture Moves Europe» за фінансової допомоги Європейського Союзу, для яких підготовлено та втілено різноаспектну програму, що включала підходи до збереження, зберігання, інтерпретацію, популяризацію культурної спадщини та можливості її монетизації.

Музей активно рекламує та популяризує власну колекцію, заохочує до творчості, хендмейду, залучає сучасних дизайнерів, що репрезентують елементи традиційної культури та екологічність у своїх виробках. Однією з форм самореклами для музею є його крамниця.

Музейний магазин пропонує різноманітну сувенірну продукцію, яку можна згрупувати за розділами: 1) аудіозаписи – вінілові платівки, CD/DVD; 2) вироби естонських дизайнерів; 3) ювелірні вироби; 4) вироби, створенні особами з особливими психічними потребами, а музей та некомерційна асоціація Isaseisev Elu допомагають їм знайти роботу, що відповідає їхнім навичкам і здібностям; 5) вироби ручної роботи; 6) необхідні матеріали для крафта (творчості); подарункові карти (річні сімейні абонементи, подарунковий вхідний квиток, подарунковий сертифікат на певну суму); 7) предмети, що знадобляться у домі (посуд, побутові речі); 8) натуральна косметика; 9) тренінги та поїздки (можна придбати собі чи на подарунок день навчання); 10) табори (зарезервувати певну кількість днів для дитини у дитячому таборі); 11) речі для дітей (книги, навчальні картки, іграшки та ін.); 12) виставкові сувеніри (книги, каталоги, хустини, на які наносять інформацію, фото чи логотипи музейних виставок); 13) сувеніри (пакети, брелки, відбивачі, марки, шоколад, календарі тощо з музейними пам'ятками); 14)

класні кімнати (у цьому розділі можна придбати майстер-клас); 15) листівки; 16) одяг і взуття; 17) бакалія (мед, какао, мармелад, шоколад, чай тощо); 18) книги (щорічники, альбоми, журнал з етнології та фольклористики, календарі, кулінарні книги, каталоги виставок, періодичні видання, серійні колекційні видання, та ін.); 19) ціни зі знижкою; 20) музей рекомендує (товари та послуги, які отримали особливу рекомендацію від музею). Зазначимо, що крамниця активно працює як оффлайн, так і онлайн [5]. Особливістю сувенірної продукції музею є дотримання екологічного підходу та принципів циклічної економіки. Подарунки та сувеніри, що можна придбати «є їстівними, органічно виробленими або мають мінімальний транспортний слід» [2].

Формування «впізнаваності» Естонського національного музею відбувається й завдяки розробленому брендуванню, лаконічному та легкому у сприйнятті логотипу музею.

Висновки та перспективи дослідження. Використання комплексного підходу щодо збереження, інтерпретації та актуалізації культурної спадщини дозволило Естонському національному музею стати вагомим центром національної культури та бути конкурентоспроможним та соціально відповідальним закладом.

Подальшого аналізу потребують кураторські практики та застосування інформаційно-комунікаційних технологій, що використовуються Естонським національним музеєм, у експозиційно-виставковій роботі.

Список використаної літератури

1. Виставки. URL: <https://www.erm.ee/et/n%C3%A4itused/n%C3%A4itused> (дата звернення: 20.10.2023 р.).
2. Зелений музей. URL: <https://www.erm.ee/et/content/roheline-muuseum> (дата звернення: 20.10.2023 р.).
3. Ковальчук А. Реформування музейної справи в Україні: досвід Європи та національні реалії. *Травневі студії: історія, політологія, міжнародні відносини*. Зб. матеріалів V між нар. наук. конф. студ. і молодих вчених. 2023. URL: <https://jts.donnu.edu.ua/issue/view/485> (дата звернення: 20.10.2023 р.).
4. Комова О. Напрями реформування музейної сфери в Європі: досвід для України. *Вісник Київ. нац. лінгвістичного ун-ту. Серії «Історія, економіка, філософія»*. 2021. Вип. 26. С. 11–23.
5. Магазин. URL: <https://www.erm.ee/et/pood> (дата звернення: 20.10.2023 р.).
6. Норріс Л., Ланкеліне В. Доповідь про розвиток сектору культурної спадщини в Україні. 2015. 47 с. URL: https://www.culturepartnership.eu/upload/editor/2017/Subsector_report_Ua_ukrainian_Fin.pdf (дата звернення: 20.10.2023 р.).
7. Приходько Л.Ф. Збереження цифрової культурної спадщини – імператив XXI століття (за документами ЮНЕСКО і Європейського Союзу). *Архіви України*. Наук.-практ. журн. 2019. Вип. 2 (319). С. 67–92.
8. Сенченко Н. Проблеми оцифрування культурної спадщини: досвід країн Балтії. *Вісник Книжкової палати*. 2022. № 11. С. 41–47.
9. Смаглій К. Європейський досвід реформування музейної сфери: уроки для України. *Будуємо нову Україну*: зб. конференції, 26–27 листоп., 2014 р., м. Київ. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2015. С. 138–154.
10. Чупрій Л., Бабенко Н. Світовий досвід та музейна практика в Україні. *Соціологія музею: презентація на тлі простору і часу*. Київ: НАКККіМ, 2015. С. 9–17.
11. Eesti Muuseumide Veebivärv. URL: <https://www.muis.ee/> (дата звернення: 20.10.2023 р.).
12. ERM pälvise roheline muuseumi tunnistuse. URL: <https://www.erm.ee/et/erm-palvis-roheline-muuseumi-tunnistuse> (дата звернення: 20.10.2023 р.).
13. Europeana. Estonian National Museum. URL: <https://www.europeana.eu/en/search?page=1&view=grid&query=Estonian%20National%20Museum> (дата звернення: 20.10.2023 р.).
14. Kõnsa K. The origin of metadata: a perspective on information theory. *Ajalooline Ajakiri*. The Estonian Historical Journal. 2020. Vol. 172. №. 2. P. 141–167.
15. One of the most esteemed award in Europe awarded to ENM. URL: <https://www.erm.ee/en/news/emya-kenneth-hudson-ENM> (дата звернення: 20.10.2023 р.).

References

1. Vystavky. URL: <https://www.erm.ee/et/n%C3%A4itused/n%C3%A4itused> (data zvernennya: 20.10.2023 r.).
2. Zelenyy muzey. URL: <https://www.erm.ee/et/content/roheline-muuseum> (data zvernennya: 20.10.2023 r.).
3. Koval'chuk A. Reformuvannya muzeynoyi spravy v Ukrayini: dosvid Yevropy ta natsional'ni realiyyi. *Travnevi studiyi: istoriya, politolohiya, mizhnarodni vidnosyny*. Zbirnyk materialiv V mizhnarodnoyi naukovoyi konferentsiyi studentiv i molodykh vchenykh. 2023. URL: <https://jts.donnu.edu.ua/issue/view/485> (data zvernennya: 20.10.2023 r.).
4. Komova O. Napryamy reformuvannya muzeynoyi sfery v Yevropi: dosvid dlya Ukrayiny. *Visnyk Kyiv's'koho natsional'noho lnhvistychnoho universytetu*. Seriya Istoriya, ekonomika, filosofiya. 2021. Vypusk 26. S. 11–23.
5. Mahazyn. URL: <https://www.erm.ee/et/pood> (data zvernennya: 20.10.2023 r.).
6. Norris L., Lankeline V. Dopovid' pro rozvytok sektoru kul'turnoyi spadshchyny v Ukrayini. 2015. 47 s. URL: https://www.culturepartnership.eu/upload/editor/2017/Subsector_report_Ua_ukrainian_Fin.pdf (data zvernennya: 20.10.2023 r.).
7. Prykhod'ko L.F. Zberezhennya tsyfrovoyi kul'turnoyi spadshchyny – imperatyv KHKHI stolittya (za dokumentamy YUNESKO i Yevropeys'koho Soyuzu). *Arkhivy Ukrayiny*. Naukovo-praktychnyy zhurnal. 2019. Vyp. 2 (319). S. 67–92.
8. Senchenko N. Problemy otsyfrovuvannya kul'turnoyi spadshchyny: dosvid krayin Baltiyyi. *Visnyk Knyzhkovoyi palaty*. 2022. № 11. S. 41–47.

9. Smahliy K. Yevropeys'kyu dosvid reformuvannya muzeynoyi sfery: uroky dlya Ukrainy. *Buduyemo novu Ukrainu* : zbirnyk konferentsiyi 26–27 lystopada 2014 r., m. Kyiv. Kyiv : Vydavnychyy dim «Kyivo-Mohylyans'ka akademiya», 2015. S. 138–154.

10. Chupriy L., Babenko N. Svitovyy dosvid ta muzeyna praktyka v Ukraini. *Sotsiologiya muzeyu: prezentatsiya na tli prostoru i chasu*. Kyiv : NAKKKiM, 2015. S. 9–17.

11. Eesti Muuseumide Veebivärv. URL: <https://www.muis.ee/> (data zvernennya: 20.10.2023 r.).

12. ERM was awarded the green museum certificate. URL: <https://www.erm.ee/et/erm-palvis-rohelise-muuseumi-tunnistuse> (data zvernennya: 20.10.2023 r.).

13. Europeana. Estonian National Museum. URL: <https://www.europeana.eu/en/search?page=1&view=grid&query=Estonian%20National%20Museum> (data zvernennya: 20.10.2023 r.).

14. Konsa K. The origin of metadata: a perspective on information theory. *Ajalooline Ajakiri*. The Estonian Historical Journal. 2020. Vol. 172. №. 2. P. 141–167.

15. One of the most esteemed award in Europe awarded to ENM. URL: <https://www.erm.ee/en/news/emya-kenneth-hudson-ENM> (data zvernennya: 20.10.2023 r.).

PRESERVATION, INTERPRETATION AND PROMOTION OF CULTURAL HERITAGE BY MUSEUMS (ON THE EXAMPLE OF THE ESTONIAN NATIONAL MUSEUM)

Chybyrak Svitlana – Candidate of historical sciences, Associate professor,
Associate Professor of the Department of Museum Studies,
Monument Studies and information and analytical activities
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk,

Miroshnychenko-Husak Liudmyla – Candidate of historical sciences,
deputy director for scientific work
Volyn Museum of Local Lore, Lutsk

The publication analyzes the latest approaches to the activity of a museum institution, using the example of the Estonian National Museum, in the context of preservation, interpretation and actualization of cultural heritage. The process of digitalization of the museum fund was characterized, namely: the Estonian electronic accounting system of museum objects was described. Attention is paid to the formation of the museum as a socially responsible institution. Promotion of the Estonian National Museum through various forms of attracting visitors (in particular through training, workshops) and presenting material in the exhibition space, scientific publications, on the website and in social networks. It is noted that cultural heritage is actualized through advertising and souvenir products.

Key words: Estonian National Museum, museum collection, visitor, exhibition, preservation, interpretation and promotion of cultural heritage.

UCD 069 (474.2)

PRESERVATION, INTERPRETATION AND PROMOTION OF CULTURAL HERITAGE BY MUSEUMS (ON THE EXAMPLE OF THE ESTONIAN NATIONAL MUSEUM)

Chybyrak Svitlana – Candidate of historical sciences, Associate professor,
Associate Professor of the Department of Museum Studies,
Monument Studies and information and analytical activities
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk,

Miroshnychenko-Husak Liudmyla –Candidate of historical sciences,
deputy director for scientific work
Volyn Museum of Local Lore, Lutsk

The publication analyzes the latest approaches to the activity of a museum institution, using the example of the Estonian National Museum, in the context of preservation, interpretation and actualization of cultural heritage. The practice of preservation of museum monuments is outlined and the interrelationship of all areas of work with the collection is indicated. The process of digitization of the museum fund of Estonia was characterized, namely: the Estonian electronic accounting system of museum objects MuIs and its accessibility for various categories of information consumers were described.

Also highlighted a successful key to uncovering history in the exhibition (both in the «Meetings» and «Echoes of the Urals» projects) through multivocality, the biographical method, and museum means of cultural heritage interpretation.

The authors draw attention to the formation of the Estonian National Museum as a socially responsible institution.

The article emphasizes the promotion of the Estonian National Museum through various forms of attracting visitors (in particular through training, workshops) and presenting material in the exhibition space, scientific publications, on the website and in social networks. It is noted that cultural heritage is actualized through advertising and souvenir products.

The study highlighted the use of an integrated approach to the preservation, interpretation and actualization of cultural heritage, which allowed the Estonian National Museum to become an important center of national culture and to be a competitive and socially responsible institution.

Curatorial practices and the use of information and communication technologies used by the Estonian National Museum in exposition and exhibition work require further analysis.

Key words: Estonian National Museum, museum collection, visitor, exhibition, preservation, interpretation and promotion of cultural heritage.